

енергоефективного обладнання, що є критичним для виживання в умовах 2024–2026 років.

При цьому потрібно зазначити що саме потрібно врахувати бізнесу:

Державні гранти фактично є «кредитом, який повертається податками». Якщо ви не створите робочі місця або не сплатите податки в обсязі гранту за 3 роки, кошти доведеться повернути.

Міжнародні гранти — це чиста інвестиція в розвиток, але отримати їх складніше через високу конкуренцію (іноді до 50–100 заявок на одне грантове місце).

Список використаних джерел

1. «Робота: Гранти від держави на відкриття чи розвиток бізнесу. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. Електронний журнал. Режим доступу : <https://me.gov.ua/documents/detail?lang=uk-ua&id=94321ef8-1418-479c-a69f-f3d0fdb8b977&title=robota-grantividderzhavinaavidkrittiachirozvitokbiznesu>
2. Грант на власну справу. Державна служба зайнятості. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://www.dcz.gov.ua/people/micro>
3. Національний інститут стратегічних досліджень. Електронний ресурс. Режим доступу : https://business.dia.gov.ua/uploads/7/37703-rezul_tati_opituvanna_bizn...
4. Державні програми підтримки для бізнесу. Центр розвитку підприємництва. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://businessinfo.cv.ua/derzhavni-programy-pidtrymky/>

DOI 10.70286/ISU-14.01.2026.002

ІНСТИТУЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: РОЛЬ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Скидан Максим

завідувач відділення з економіки, бухгалтерського обліку

ORCID: 0000-0003-1846-7154

Процюк Вікторія

здобувачка передвищої освіти 3 курсу

Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля

Відокремлений структурний підрозділ

«Оптико-механічний фаховий коледж

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка», Україна

Виклики національній економіці загалом і галузі вищої освіти зокрема зумовили потребу в підвищенні ефективності роботи закладів вищої освіти, покращення їх іміджу, залучення фінансування з альтернативних джерел, посилення конкурентоспроможності на швидкозмінному ринку освітніх послуг.

Формалізація та уніфікація процедур управління в освітній галузі є критично важливими на сучасному етапі розвитку. Відповідно такий рух укладається в рамках інституціоналізації управління у секторі вищої освіти. Це сприяє запровадженню в практику управління закладами вищої освіти стейкхолдерського підходу, що уможлиблює посилення його конкурентоспроможності за рахунок орієнтації на задоволення ключових потреб і мотивацій основних груп заінтересованих осіб як екзогенного, так і ендогенного спрямування.

У світлі цього впровадження ефективних процедур управління у вищій освіті має важливе значення для забезпечення спроможності закладів вищої освіти виконувати свою ключову мету, пропонуючи високу якість освітніх послуг, а також створювати сприятливе середовище для викладачів, дослідників, співробітників і місцевих громад. Ключову роль в цих процесах на сучасному етапі, повинна відводитись роль стейкхолдерам та іншим зацікавленим сторонам в формуванні інституційного якісного середовища вищої освіти і закладів, які функціонують в цьому середовищі.

Проблемі сутності та особливостей інституційних засад забезпечення якості вищої освіти присвячено низку досліджень. У цьому контексті Н. Батечко [3, с. 14-15] вивчає проблематику якості вищої освіти в призмі синергії наукових підходів і приділяє окремий фокус проблематиці інституціоналізації управління в секторі вищої освіти. Л.О. Белова, В.Г. Бульба, О.В. Поступна [4, с. 3-4] аналізують стан і проблеми здійснення управління якістю освіти в Україні, зокрема, в частині потреби інституціоналізації. О.С. Гринькевич, О.О. Левицька [5, с. 86-87] досліджують міжнародний і національний аспекти інституціоналізму забезпечення якості системи вищої освіти у розрізі ключових екзогенних і ендогенних викликів сектору вищої освіти. Л.О. Белова, О.В. Потій [6, с. 32-33] аналізують системно-структурні характеристики якості вищої освіти з погляду регулювання органами державної влади та іншими профільними організаціями, зокрема, у площині акредитації та ліцензування. В.П. Андрущенко [7, с. 6-7] вивчає ключові характеристики вищої освіти в ЄС і розглядає можливості їх реалізації у секторі вищої освіти в Україні з основним фокусом на інституційні засади забезпечення якості вищої освіти. Лопушняк Г.С., Рибчанська Х.В [8, с. 66-67] визначають, що для інституційної спроможності формування якісної освіти, необхідно формувати ефективну мережу закладів вищої освіти в Україні. А.М. Колот [15, с. 18] зазначає, що людський потенціал як складник “продуктів” вищої освіти, як надбання насамперед тих, хто готується до активного трудового життя, формується, як вже зазначалося, на довиробничій стадії (з точки зору відтворення робочої сили), а його використання відбувається у сфері безпосереднього докладання праці, у соціально-трудої сфері. Виходячи із вищенаведеного при формуванні ролі стейкхолдерів, важливо на першочергові місця ставити людський потенціал.

Основні потреби за групами стейкхолдерів у контексті забезпечення якості вищої освіти з інституціонального погляду подано у табл. 1.

Таблиця 1 – Потреби та мотивації ключових груп стейкхолдерів в площині інституціоналізації забезпечення якості вищої освіти (складено автором)

Групи стейкхолдерів	Потреби та мотивації груп стейкхолдерів
1	2
Студенти	– Якісні освітні послуги – Кар'єрні перспективи – Адекватна матеріально-технічна база – Вільний доступ до освітніх можливостей – Сприятлива атмосфера в закладі вищої освіти – Транспарентність навчального процесу та результатів оцінювання рівня знань
Викладачі та співробітники	– Можливості для творчої реалізації – Кар'єрні перспективи в секторі вищої освіти, дослідницькій роботі – Конкурентоспроможний рівень оплати праці – Чітко виражені посадові обов'язки та вимоги відповідно займаної посади – Доброзичливе ставлення з боку колег і керівництва – Достатність матеріально-технічної бази, адекватність інфраструктури для навчального процесу високого рівня якості
Керівництво	– Організаційні системи та процедури, які є ефективними – Стратегічне планування в довгостроковій перспективі та розподіл ресурсів – Адекватність ресурсів у розпорядженні – Підтримка з боку викладачів і співробітників, а також інших груп стейкхолдерів стратегічного курсу закладу, що сформовано керівництвом
Бізнес	– Забезпечення національного бізнесу фахівцями високого рівня – Налагодження ефективної співпраці в площині бізнес-заклад вищої освіти з погляду залучення молодих спеціалістів – Сприяння побудові бренду роботодавця
Держава	– Дотримання положень нормативно-правової бази і стандартів – Високий рівень якості у використанні фінансування, наданого державою – Регулярне надання даних високого рівня якості – Забезпечення довгострокового функціонування закладу вищої освіти – Підтримка національних і регіональних цілей розвитку
Громадськість	– Формування спільноти випускників, які є фахівцями, що реалізувалися у професійному та творчому полі – Відповідність якості вищої освіти потребам ринку праці – Сприяння розвитку культури інновацій – Врахування потреб і мотивацій місцевої громади – Залучення закладу в розвиток місцевої громади

Встановлення ефективного підходу до роботи зі стейкхолдерами вимагає від закладів вищої освіти здійснення системної роботи з даного напрямку, зокрема, впровадження інструменту управління, що дозволить ефективно ідентифікувати ключові необхідні зміни, що сприятимуть вдосконаленню досвіду стейкхолдерів у їх взаємодії з закладом вищої освіти.

Відповідно даний інструментарій має бути вбудований в систему заходів з покращення зв'язків закладу вищої освіти зі стейкхолдерами, що виділено в табл. 2. Системою покращення взаємодії закладу вищої освіти зі стейкхолдерами має формуватися на основі цілісності, інтеграції, спрямованості на підвищення якості освітньої діяльності та посилення суспільної релевантності результатів

освіти. Її побудова передбачає перехід від епізодичної співпраці до системного, інституційно закріпленого партнерства.

Таблиця 2 Система ключових заходів з покращення зв'язків закладу вищої освіти зі стейкхолдерами

Заходи	Коментарі
Покращення стану відкритості комунікації зі стейкхолдерами	Відкрита комунікація має здійснюватися на системній основі та відповідати етичним стандартам, що прийняті в спільноті; засобами такої комунікації є застосування релевантної комбінації каналів, зокрема, регулярні інформаційні бюлетені, повідомлення в соціальних мережах, відкриті зустрічі, освітні форуми
Підтримка зворотного зв'язку зі стейкхолдерами	Зворотній зв'язок здійснюється в рамках системи заходів, за якої заклади вищої освіти регулярно запитують про їхню думку. Цей зворотний зв'язок може бути використаний для визначення проблемних зон та впровадження змін для вищої задоволеності стейкхолдерів.
Робота над створенням доданої вартості для стейкхолдерів	Створення доданої вартості для стейкхолдерів може бути досягнуто шляхом надання релевантних і практично значимих досліджень, а також залучення в систему безперервної освіти та громадської діяльності та волонтерства

Джерело: власний аналіз

Відповідно виділені покращення в розрізі роботи зі стейкхолдерами мають бути не тільки ідентифіковані та зафіксовані у відповідних аналітичних звітах, але і відповідним чином ефективно імplementовані в стратегічну та операційну діяльність закладів вищої освіти. Такий підхід забезпечить високу конкурентоспроможність закладу вищої освіти, також уможливить якісну систему управління змінами в організації в контексті покращення досвіду стейкхолдерів. Відповідно стейкхолдери прямо впливають на розвиток ясного освітнього середовища, а тому потребуються ефективні підходи до роботи з ними.

Встановлення ефективного підходу до роботи зі стейкхолдерами вимагає від закладів вищої освіти здійснення системної роботи з даного напрямку, зокрема, впровадження інструменту управління, що дозволить ефективно ідентифікувати ключові необхідні зміни, що сприятимуть вдосконаленню досвіду стейкхолдерів у їх взаємодії з закладом вищої освіти. Ключова роль запропонованого інструменту полягає у доповненні системи ключових заходів у роботі управлінців у сфері вищої освіти щодо контролю та моніторингу, комунікаційних та інших заходів у рамках реалізації підходу зацікавлених сторін інсайтами щодо необхідних змін з точки зору ключових груп стейкхолдерів з потенційними рішеннями. Такий підхід забезпечить високу конкурентоспроможність вищого

навчального закладу як в стратегічній, так і операційній компоненті, а також дозволить створити якісну систему управління змінами в організації в контексті вдосконалення досвіду стейкхолдерів. Перспективами майбутніх досліджень з даного напрямку є розширення аналітичного інструментарію стейкхолдерського підходу в рамках управління закладом вищої освіти з фокусом на драйвери задоволеності стейкхолдерів на коротко- та довгостроковому горизонті. Додатковим напрямком для подальших досліджень є аналіз кращих практик управління відносинами зі стейкхолдерами закладами вищої освіти в ЄС з їх подальшою адаптацією до потреб українських закладів вищої освіти в контексті євроінтеграційного руху.

Список використаних джерел

1. Delft University of Technology. Stakeholder Analysis. 2022. URL: <https://www.tudelft.nl/citg/overfaculteit/afdelingen/watermanagement/onderzoek/chairs/water-resources/water-resources-management/research/tools/stakeholderanalysis>
2. PMI. Stakeholder Analysis. 2022. URL: <https://www.pmi.org/learning/library/stakeholder-analysis-pivotal-practice-projects-8905>
3. Батечко Н. Якість вищої освіти в контексті синергії наукових підходів. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2017. №3-4(52-53). С. 12–19.
4. Белова Л.О., Бульба В.Г., Поступна О.В. Стан і проблеми здійснення управління якістю освіти та освітньої діяльності в Україні: експертне оцінювання. Теорія та практика державного управління. 2018. №2(61). С. 1–10.
5. Гринькевич О.С., Левицька О.О. Інституційне середовище забезпечення якості системи вищої освіти: міжнародний і національний аспекти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. №15(1). С. 84–90.
6. Белова Л.О., Потій О.В. Онтологічні виміри якості вищої освіти в контексті механізмів ліцензування освітньої діяльності та акредитації освітніх програм. Вісник НАДУ. 2015. №1. С. 30–36.
7. Андрущенко В.П. Основні характеристики європейської університетської освіти та можливості їх реалізації в системі освіти України. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2011. № 26. С. 3–15.
8. Лопушняк Г.С., Рибчанська Х.В. Інституційні засади підвищення якості вищої освіти. Формування ринкових відносин в Україні. 2017. № 6. С. 66-73. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/frvu_2017_6_13
9. Лопушняк Г.С., Рибчанська Х.В. Вища освіта України: державне регулювання та перспективи розвитку: монографія. Львів, 2018. 283 с.
10. Лопушняк Г.С. Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в постстабілізаційний період. Матеріали наукової конференції професорсько-викладацького складу (Тернопіль, 16 квітня 2008 р.). Тернопіль, 2008. С 78-80.
11. Скидан М., Лопушняк Г., Кравчук, О., Ільченко-Сюйва Л. Стратегічний аналіз розвитку закладів вищої освіти в Україні в умовах сучасних викликів: інтегрований підхід. Transylvanian Review Of Administrative Sciences, 21(76), 146-175. URL: <https://doi.org/10.24193/tras.76E9>

12. Колот А. М., Герасименко О. О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ імені Вадима Гетьмана, 2021. 487 с. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/36870/Pfzvvr_2021.pdf?sequence=3&isAllowed=y
13. Колот А. М., Кравчук О. І. Розвиток управлінських компетентностей менеджменту закладів вищої освіти за нової соціоекономічної реальності. Актуальні проблеми економіки. 2023. № 6 (264). С. 94–111. URL: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1264-94-111>
14. Колот А.М. «Праця 5.0»: теоретико-прикладний концепт формування новітньої платформи соціально-трудового розвитку: препринт. Київ: КНЕУ, 2025. 84 с. URL: <https://doi.org/10.33111/978-966-926-565-4>
15. Колот А. М. Вища освіта і соціально-трудова сфера в координатах нової економіки: концепт взаємодії та розвитку. Соціально-трудові відносини: теорія та практика. 2025. Вип. 15 (1). С. 19. URL: https://www.businessperspectives.org/images/pdf/applications/publishing/templates/article/assets/22152/SLRTP_2025_01_Kolot.pdf

ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Пономаренко Юлія Вікторівна

здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня
Національний університет «Чернігівський колегіум», Україна

Інфляція є одним із ключових показників макроекономічної стабільності, що безпосередньо впливає на соціально-економічний розвиток держави. Вона проявляється у зростанні загального рівня цін на товари та послуги, що призводить до зниження купівельної спроможності населення та погіршення рівня життя. В умовах глобальних економічних потрясінь інфляційні процеси посилюються та потребують постійного державного регулювання [1].

Інфляція впливає на всі сфери економічного і соціального життя суспільства, зокрема на рівень доходів населення, купівельну спроможність грошей, структуру споживання, інвестиційну активність, фінансову стабільність та економічне зростання держави.

В умовах глобалізації, фінансових криз, посилення міжнародної конкуренції та геополітичної нестабільності проблема інфляції набуває особливої актуальності. Інфляційні процеси ускладнюють реалізацію ефективної економічної політики, погіршують соціально-економічне становище населення та створюють додаткові ризики для сталого розвитку економіки.

За останні 5–10 років інфляційні процеси суттєво активізувалися як у країнах з розвинутою економікою, так і в країнах з перехідною економікою.